

Laidiens: **28.02.2019., Nr. 42**
Oficiālās publikācijas Nr.: **2019/42.7**

Ministru kabineta noteikumi Nr. 90

Rīgā 2019. gada 26. februārī (prot. Nr. 10 23. §)

Nodulārā dermatīta uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Veterinārmedicīnas likuma
26. panta pirmo daļu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

1.1. nodulārā dermatīta uzliesmojuma likvidēšanas un draudu novēršanas pasākumus *Bos taurus*, *Bos indicus*, *Bison* un *Bubalus Bubalis* sugu pārnadžiem (turpmāk – liellopi);

1.2. valsts pārvaldes iestāžu kompetenci, rīkojumu izziņošanas un izpildes kārtību;

1.3. rīcību ar liellopu izcelsmes produktiem un liellopu liķiem;

1.4. transportlīdzekļu dezinfekcijas un tīrīšanas kārtību.

2. Nodulārais dermatīts ir epizootiska slimība, kura izraisa liellopu saslimšanu un kurai ir raksturīga ātra izplatība un liellopu masveida saslimšana, kas rada lielus ekonomiskus zaudējumus.

3. Aizdomas par liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu ir šādos gadījumos:

3.1. liellopam dzīves laikā konstatētie slimības klīniskie simptomi ir līdzīgi nodulārā dermatīta simptomiem vai references laboratorijā, veicot laboratoriskos izmeklējumus, rodas aizdomas par liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu;

3.2. liellopa liemeņa, tā iekšējo orgānu vai liķa audu bojājumi un patologanatomiskās izmeklēšanas rezultāti rada aizdomas par saslimšanu ar nodulāro dermatītu.

4. Liellops uzskatāms par slimu ar nodulāro dermatītu (turpmāk – saslimšanas gadījums), ja saslimšana apstiprināta laboratoriskajos izmeklējumos, kas veikti valsts zinātniskajā institūtā "Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"" (turpmāk – zinātniskais institūts) vai citā Eiropas Savienības dalībvalsts (turpmāk – dalībvalsts) laboratorijā, kurai piešķirts references laboratorijas statuss nodulārā dermatīta diagnostikā (turpmāk – references laboratorija).

5. Nodulārā dermatīta uzliesmojuma laikā liellopu var uzskatīt par saslimušu ar nodulāro dermatītu, ja liellopam konstatē slimībai raksturīgās klīniskās pazīmes vai epizootoloģiskā pētījuma rezultāti liecina par saslimšanu.

6. Par nodulārā dermatīta uzliesmojumu uzskata apstiprinātu viena vai vairāku liellopu saslimšanas gadījumu novietnē, transportlīdzeklī, kautuvē vai jebkurā citā liellopu atrašanās vietā.

7. Ja tiek konstatēts nodulārā dermatīta uzliesmojums, valsts galvenais pārtikas un veterinārais inspektors par to informē Zemkopības ministriju. Ja nodulārā dermatīta uzliesmojums ir tuvu valsts robežai un aizsardzības un uzraudzības zona aptver divu vai vairāku valstu teritoriju, Pārtikas un veterinārais dienests (turpmāk – dienests) sadarbojas ar kaimiņvalsts infekcijas slimību uzraudzības kompetento iestādi un vienojas par veicamajiem pasākumiem.

8. Zinātniskais institūts nodrošina nodulārā dermatīta laboratorisko diagnostiku un ierosinātāja ģenētisko tipizāciju.

9. Liellopu vakcinācija pret nodulāro dermatītu (turpmāk – vakcinācija) vai atkārtota vakcinācija pret nodulāro dermatītu (turpmāk – revakcinācija) ir aizliegta (izņemot šo noteikumu 13. punktā minēto gadījumu).

2. Valsts pārvaldes iestāžu kompetence

10. Lai sekmētu nodulārā dermatīta apkarošanu tā uzliesmojuma gadījumā, dienests izveido ekspertu grupu epizootoloģisko pētījumu rezultātu analizēšanai. Dienests epizootoloģiskajos pētījumos iegūto informāciju izmanto slimības apkarošanas un ierobežošanas pasākumu noteikšanai un organizēšanai. Epizootoloģiskajos pētījumos iegūst šādu informāciju:

10.1. iespējamais nodulārā dermatīta ierosinātāja klātbūtnes ilgums novietnē līdz brīdim, kad rodas aizdomas par saslimšanu ar nodulāro dermatītu vai tiek saņemts attiecīgs ziņojums;

10.2. iespējamie nodulārā dermatīta izcelsmes avoti un iespējami inficēto novietņu daudzums, kuras varētu apdraudēt viens izcelsmes avots;

10.3. varbūtējo infekcijas pārnēsēju – personu, transportlīdzekļu, liellopu, to izcelsmes produktu vai liķu, instrumentu, priekšmetu vai jebkura cita materiāla – pārvietošanās ceļi uz iespējami inficēto novietni vai no tās;

10.4. slimības pārnēsātājs, tostarp nodulārā dermatīta vektors kā slimības ierosinātāja saglabātājs un pārnēsātājs dabā. Nodulārā dermatīta vektors Latvijā varētu būt asinssūcēju mušu sugu – sīvās mušas *Stomoxys calcitrans* un mušas *Haematobia irritans* – un ganību ērcu sugu – suņa ērces *Ixodes ricinis* un taigas ērces *Ixodes persulcatus* – esība attiecīgajā teritorijā.

11. Papildus šo noteikumu 10. punktā minētajām darbībām dienests nodulārā dermatīta uzliesmojuma laikā vai atsevišķā saslimšanas gadījumā:

11.1. nosaka aizsardzības un uzraudzības zonu un īsteno tajā noteiktos pasākumus saskaņā ar šo noteikumu 7. nodaļā minētajām prasībām, kā arī informē atbildīgās institūcijas un iesaistītās personas, liellopu īpašniekus un turētājus, liellopu tirgotājus, plašsaziņas līdzekļus, izstāžu un konkursu (kuros piedalās liellopi) rīkotājus par ierobežojumiem, kas jāievēro nodulārā dermatīta apkarošanas laikā;

11.2. ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tam, kad ieviesti nodulārā dermatīta apkarošanas pasākumi, nosūta Eiropas Komisijai šo noteikumu 12. punktā minēto nodulārā dermatīta apkarošanas plānu.

12. Lai efektīvi apkarotu nodulārā dermatīta uzliesmojumu, dienests izstrādā un apstiprina nodulārā dermatīta apkarošanas plānu. Nodulārā dermatīta apkarošanas plānā:

12.1. izstrādā detalizētu pakļautības ķēdi, lai nodrošinātu operatīvu lēmumu pieņemšanas un īstenošanas procedūru. Pakļautības ķēdē paredz sadarbību starp valsts iestādēm un pašvaldībām, kas iesaistītas Valsts civilās aizsardzības plānā iekļauto preventīvo, reaģēšanas un seku likvidēšanas neatliekamo pasākumu īstenošanā saskaņā ar Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumu;

12.2. norāda atbildīgās institūcijas un personas, kas nodulārā dermatīta uzliesmojuma laikā īsteno tā apkarošanas pasākumus;

12.3. norāda nodulārā dermatīta apkarošanas pasākumos iesaistīto personu amatu un pienākumus;

12.4. paredz darbības, lai atbildīgās institūcijas un iesaistītās personas savstarpēji varētu operatīvi sazināties un lai kritiskā situācijā garantētu informācijas apmaiņu starp nodulārā dermatīta apkarošanas pasākumos iesaistītajām personām, liellopu īpašniekiem un turētājiem, dienesta inspektoriem un pilnvarotajiem veterinārārstiem, kurus dienests pilnvarojis īstenot nodulārā dermatīta apkarošanas pasākumus (turpmāk – pilnvarotais veterinārārsts);

12.5. izstrādā pasākumus, lai nodrošinātu nepieciešamo resursu pieejamību ātrai un efektīvai nodulārā dermatīta apkarošanas kampaņai (piemēram, nodrošinājumu ar ekipējumu, iekārtām, diagnostikumiem un infrastruktūru);

12.6. nosaka darbības, kā saskaņā ar šo noteikumu 64. punktā minētajām prasībām jārikojas ar liellopu izcelsmes blakusproduktiem, kā arī ja rodas aizdomas par saslimšanu vai ir konstatēts saslimšanas gadījums;

12.7. paredz nodulārā dermatīta apkarošanas pasākumos iesaistītajām personām prasības saglabāt un uzlabot prasmes attiecībā uz nodulārā dermatīta klīnisko pazīmju atpazīšanu, paraugu ņemšanu, diagnostiku, epizootoloģisko uzraudzību un kontroli;

12.8. norāda nepieciešamo vakcīnas devu skaitu vakcinācijas programmas īstenošanai.

3. Pasākumi nodulārā dermatīta vakcinācijas programmas īstenošanai

13. Ja Latvijā vai kaimiņvalstī konstatē nodulārā dermatīta uzliesmojumu, kas rada draudus liellopu veselībai, dienests pieņem lēmumu par liellopu vakcinācijas uzsākšanu, sagatavo vakcinācijas programmu apstiprināšanai Eiropas Komisijā saskaņā ar šo noteikumu 15., 16. un 17. punktu un organizē Eiropas Komisijas apstiprinātās vakcinācijas programmas īstenošanu.

14. Dienests vakcinācijas programmā norāda šādu informāciju:

14.1. administratīvā teritorija (piemēram, pagasts, novads), kurā paredzēta vakcinācija, un liellopu novietņu skaits šajā teritorijā;

14.2. vakcinācijā izmantojamās vakcīnas apraksts;

14.3. vakcīnas devu skaits atkarībā no vakcinējamo liellopu skaita pa liellopu sugām un kategorijām (piemēram, audzēšanai, nobarošanai, kaušanai vai citiem mērķiem paredzēti liellopi);

14.4. vakcinācijas programmas īstenošanas kārtība un detalizēta pakļautības ķēde, lai nodrošinātu operatīvu lēmumu pieņemšanu un informācijas apmaiņu. Pakļautības ķēdē paredz sadarbību starp valsts iestādēm, pašvaldībām, uzņēmumiem un personām, kuras uzglabā un izplata vakcīnas, īsteno jaundzimušo teļu vakcināciju vai liellopu revakcināciju atbilstoši veterināro zāļu lietošanas instrukcijai un kuras nosaka vakcinācijas kārtību administratīvajās teritorijās un īsteno vakcinācijas uzraudzību un kontroli;

14.5. vakcinācijas kampaņas ilgums – plānotais vakcinācijas sākuma un beigu datums;

14.6. ar vakcināciju saistītie pasākumi, pret nodulāro dermatītu uzņēmīgie liellopi (turpmāk – uzņēmīgie liellopi), to izcelsmes produktu un blakusproduktu pārvietošanas aizliegumi.

15. Dienests papildus šo noteikumu 14. punktā minētajai informācijai nosūta Eiropas Komisijai šādu informāciju:

15.1. datums, kad uzsākta vakcinācija;

15.2. apkopojoša informācija par vakcinācijas programmas ieviešanas gaitu, tās rezultātiem katrā administratīvajā teritorijā, kā arī regulāra informācija par īstenotajiem vakcinācijas vai revakcinācijas pasākumiem;

15.3. datums, kad pabeigta vakcinācija katrā administratīvajā teritorijā pēc 95 procentu uzņēmīgo liellopu vakcinācijas 95 procentos novietņu;

15.4. apkopojoša informācija par iepriekš vakcinētajiem liellopiem un vakcinācijas pamatojums (tostarp liellopiem, kas iepriekš nav vakcinēti (piemēram, teļiem), vai liellopiem, kas revakcinēti);

15.5. cita Eiropas Komisijas pieprasīta informācija.

16. Dienests kontrolē, lai vakcinācijas laikā tiktu izpildītas šādas prasības:

16.1. administratīvajā teritorijā, kurā paredzēta vakcinācija, tiek vakcinēti visi uzņēmīgie liellopi;

16.2. visi uzņēmīgie liellopi tiek vakcinēti no četrus mēnešu vecuma atbilstoši veterināro zāļu lietošanas instrukcijai;

16.3. vakcinācijas programmas īstenošanas laikā netiek izplatīts vakcīnas vīruss. Dienesta inspektors vai pilnvarotais veterinārārsts pēc vakcinācijas novietnē reģistrē vakcinētos liellopus un izmantoto vakcīnas devu skaitu un minēto informāciju kopā ar atlikušajām vakcīnas devām iesniedz dienestā. Atlikušās vakcīnas devas iznīcina tā, lai vakcīnas vīruss netiktu izplatīts;

16.4. vakcināciju īsteno dienesta inspektors vai pilnvarotais veterinārārsts.

17. Dienests:

17.1. informāciju par novietnē, kurā tiek turēti liellopi, īstenoto vakcināciju ievada Lauksaimniecības datu centra datubāzē, kas izveidota saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 17. jūlija Regulas (EK)

Nr. 1760/2000, ar ko izveido liellopu identifikācijas un reģistrācijas sistēmu un paredz liellopu gaļas un liellopu gaļas produktu marķēšanu, kā arī atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 820/97, 1. pantu;

17.2. 20 kilometru rādiusā ap administratīvo teritoriju, kurā tiek veikta vakcinācija, nosaka vakcinācijas zonu, kurā īsteno pastiprinātu uzraudzību un kontroli liellopu pārvietošanai.

18. Vakcinācijas vai revakcinācijas laikā no vakcinācijas zonas ir aizliegts pārvietot liellopus, izņemot klīniski veselus liellopus uz kautuvi tūlītējai nokaušanai, ja pilnvarotais veterinārārsts ir pārbaudījis novietni un apstiprinājis, ka nav konstatētas pazīmes saslimšanai ar nodulāro dermatītu. Pēc vakcinācijas vai revakcinācijas vakcinētos liellopus pārvieto saskaņā ar šo noteikumu 10.2. apakšnodaļā minētajām prasībām.

4. Pasākumi, kas veicami, ja ir aizdomas par liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu

19. Liellopu īpašnieks, turētājs vai jebkura cita persona nekavējoties vienas dienas laikā, izmantojot jebkuru saziņas veidu, ziņo praktizējošam veterinārārstam vai attiecīgajai dienesta teritoriālajai struktūrvienībai, ja:

19.1. konstatēts saslimšanas gadījums vai ir aizdomas par nodulārā dermatīta uzliesmojumu;

19.2. konstatēti liellopi, kas tiešā vai netiešā ceļā ir kontaktējušies ar slimajiem liellopiem vai liellopiem, par kuru saslimšanu ir aizdomas un kuriem parādās slimības klīniskās pazīmes;

19.3. liellopa liķim konstatēti nodulārajam dermatītam raksturīgi audu bojājumi.

20. Praktizējošs veterinārārsts vai pilnvarotais veterinārārsts, ja tam radušās aizdomas par liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu vai ja saņemta informācija, kas liecina, ka liellopi ir slimi ar nodulāro dermatītu, vai ja pēcnāves patologanatomiskajā izmeklēšanā liellopa liemenim vai iekšējiem orgāniem ir konstatēti nodulārajam dermatītam raksturīgi audu bojājumi, nekavējoties ziņo attiecīgajai dienesta teritoriālajai struktūrvienībai.

21. Pēc ziņojuma saņemšanas par aizdomām par liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu dienesta inspektors vai pilnvarotais veterinārārsts veic pārbaudes novietnē un nodrošina paraugu ņemšanu un nosūtīšanu uz zinātnisko institūtu, lai noskaidrotu slimības esību novietnē.

22. Ja ir aizdomas par liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu, novietni pakļauj uzraudzībai, bet dienesta inspektors pārbauda liellopu identifikāciju un reģistrāciju un pārbaudes protokolā norāda informāciju par novietnē esošajiem liellopiem pa kategorijām – nobeigušies, saslimušie, ir aizdomas par saslimšanu, dzimušie teļi. Informāciju par novietnē esošo liellopu kategorijām aktualizē katru nedēļu.

23. Papildus šo noteikumu 22. punktā minētajām prasībām dienesta inspektors:

23.1. nosaka liellopu turēšanas nosacījumus, lai visi novietnē esošie liellopi tiktu ierobežoti to turēšanas vietās vai izolēti citā novietnes daļā;

23.2. nosaka liellopu pārvietošanas aizliegumus, lai neviens liellops netiktu pārvietots no novietnes vai ievests tajā;

23.3. nosaka personu un transportlīdzekļu pārvietošanas nosacījumus, lai pārvietošanās uz novietni vai no tās notiktu saskaņā ar dienesta inspektora norādījumiem;

23.4. aizliedz no novietnes izvest liellopu izcelsmes produktus, liellopiem paredzētu barību, kā arī materiālus, instrumentus vai priekšmetus, kas var veicināt slimības izplatību. Minētos produktus un instrumentus atļauts izvest, ievērojot dienesta inspektora norādījumus;

23.5. uzrauga, lai pie novietnes ieejām un izejām tiek izlikti ar piemērotu dezinfekcijas šķīdumu piesūcināti dezinfekcijas paklāji. Jebkura persona, kas ienāk novietnes telpās vai iziet no tām, veic atbilstošus higiēnas pasākumus – mazgā un dezinficē rokas, dezinficē apavus un veic citas procedūras, ko noteikusi dienesta amatpersona, lai samazinātu nodulārā dermatīta vīrusa izplatīšanās iespējas;

23.6. saskaņā ar šo noteikumu 10. punktu piedalās epizootoloģisko pētījumu veikšanā.

24. Dienesta amatpersona šo noteikumu 22. un 23. punktā minētās prasības:

24.1. var piemērot:

24.1.1. jebkurai citai novietnei, ja tās atrašanās vieta un izvietojums rada aizdomas par iespējamu liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu vai tā ir saistīta ar novietni, kurā konstatēts saslimšanas gadījums;

24.1.2. ierobežotā platībā turētajiem savvaļas liellopiem, ja oficiāli apstiprināts saslimšanas gadījums vai radušās aizdomas par saslimšanu ar nodulāro dermatītu. Dienests par to paziņo Eiropas Komisijai;

24.2. attiecinā uz novietnēm un ap tām esošajām teritorijām līdz brīdim, kad vairs nav aizdomu par liellopu saslimšanu ar nodulāro dermatītu.